

Aamu- ja iltapäivätoiminta

(Siv.ltk 01.04.2026)

1. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Suomussalmen kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa Ruukinkankaan ja Karhulanvaaran kouluilla.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, josta kokonaisuudesta kunta vastaa.

Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti. Perusteissa käytetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevasta perusopetuksen oppilaasta nimitystä lapsi. Toiminnassa lapsi ei ole kuitenkaan oppilaan roolissa, mutta on kuitenkin koulun vakuutuksen piirissä.

2. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on

- tukea kodin ja koulun kasvatustyötä
- tukea lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua
- edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa
- ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta
- tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan
- mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.
- liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen jokapäiväisissä toiminnoissa

Perusopetuslain mukainen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppimiseen ja koulunkäyntiin tukea tarvitseville oppilaille peruskoulun ajan. (Perusopetuslaki § 20c ja § 20i)

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulukäynnin tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat

aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen. Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä kehityksessään tukea tarvitseville lapsille. Leikin merkitys korostuu varsinkin nuorimpien osalta. Monipuolinen toiminta ja toiminnalliset työtavat edistävät lasten kehitystä. Liikunta, pelit ja leikit ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tilojen ja välineiden tulee olla myös tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin sopivia, joista päättää opetuksen järjestäjä. Toiminta järjestetään lähtökohtaisesti samoissa koulurakennuksissa, joissa oppilaat koulupäivänsä opiskelevat. Huomiota kiinnitetään muun muassa tilojen kokoon, muunneltavuuteen ja esteettömyyteen sekä kulkureittien toimivuuteen. Oikein suunnitelluilla ratkaisulla tuetaan lasten omatoimista ja helppoa liikkumista ja toimimista tiloissa. Värienkäytöllä ja valaistuksella voidaan vaikuttaa ympäristön hahmottamiseen ja antaa virikkeitä. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai opiskeluhuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttamisesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (luku 7). Opetuksen järjestäjän on varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt esi- ja perusopetuksessa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja oppilaiden tarpeiden mukaan. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömät,

tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään lapselle koulupäivän aikana. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi osaltaan tukea oppilaiden hyvinvointia, kehitystä ja koulunkäyntiä sekä tarjota hänelle turvallisen ympäristön. Oppilaat, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite voivat hakea aamu- ja iltapäivätoimintaan myös 2. vuosiluokan jälkeen koko perusopetuksen ajan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mahdollisuuksien mukaan oman ikäkauden mukaisissa ryhmissä tukee oppilaiden kehitystä. On tärkeää, että koulussa nähdään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen.

3. Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvu ympäristön tarjoaminen lapselle.

Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Perusopetuslaki (628/1998) 6 1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset: Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on suunnitelmallista, ohjattua toimintaa

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi. Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen.

Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa, ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuuden levähtämiseen ja itsekseen olemiseen. Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat ja lasten omat kokemukset tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen

hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvuympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä.

Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Henkilöstömitoituksena Suomussalmella pidetään yhtä ohjaajaa noin kolmeatoista lasta kohden. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa.

Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua. On suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

4.Toiminnan järjestäminen

Kunta vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta säädetään Perusopetuslain luvussa 8 a. Kunta saa valtionosuutta perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen.

5. Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Suomussalmella koulupäivinä klo 7.00–16.30 välisenä aikana, jonka on sivistyslautakunta päättänyt (Sivistyslautakunta SIVLTK 26.03.2025 § 25). Maksut määräytyvät opetushallituksen suosituksen mukaisesti ja sivistyslautakunta päättää niistä erikseen toimintavuosittain.

Mahdolliset maksuvapautushakemukset käsitellään tapauskohtaisesti erikseen hakemuksen perusteella. Vapaamuotoinen hakemus toimitetaan Suomussalmen kunnan sivistysjohtajalle. Hakemukseen tulee liittää selvitys perheen/huoltajan taloudellisesta asemasta tai muusta hakemusperusteesta. Mahdollinen päätös tulee voimaan aikaisintaan hakemuksen jättämisajankohtaa seuraavan kuukauden alusta. Maksuvapautusta ei voida myöntää takautuvasti

Aamu- ja iltapäivätoimintaan hakeminen tapahtuu Wilman kautta. Sähköinen hakulomake löytyy "Hakemukset- ja päätökset"-välilehdeltä. Yksiköiden esihenkilöt tekevät sähköisesti päätökset, jotka toimitetaan tiedoksi Wilman kautta ja tarvittaessa erikseen pyydettyinä paperisena. Huoltaja voi hakemusta tehdessään valita sähköisen tai perinteisen päätöksen tiedoksiannon. Oikaisuvaatimusohjeet löytyvät molemmista menettelytavoista.

Seuraavan lukuvuoden ap/ip-paikat ovat haettavissa jo ennakkoon keväällä toukokuusta lähtien.

Osallistumisajat ilmoitetaan ennakkoon osallistumisviikkoa edeltävään keskiviikkoon klo 15 mennessä kerho-ohjaajille.

6. Haku perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan

Suomussalmen kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa Karhulanvaaran ja Ruukinkankaan kouluilla 1. ja 2. luokan oppilaille sekä tarvittaessa ylempien vuosiluokkien oppilaskohtaisen tuen piirissä oleville oppilaille.

Aamutoimintaa järjestetään aikaisintaan klo 7.00 alkaen. Iltapäivätoimintaa järjestetään koulupäivinä klo 16.30 saakka. Iltapäivätoiminnan minimiryhmäkoko on viisi lasta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Suomussalmella 760 tuntia lukuvuodessa.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa johtaa Karhulanvaaran koululla koulunjohtaja ja Ruukinkankaan koululla apulaisrehtori. Kainuun hyvinvointialueen kanssa on

toistaiseksi voimassa oleva sopimus, jossa Kainuun hyvinvointialue voi hankkia harkintansa mukaan aamu- ja iltapäivätoimintapalveluja vaikeavammaisille lapsille ostopalveluna kunnalta. Ostopalveluina hankittavissa apip-palveluissa noudatetaan myös lautakunnan hyväksymiä apip-toiminnan toiminta-aikoja.

Kunnan hallintosäännön § 27 (valtuusto 17.2.2025 § 5) mukaan sivistyslautakunta päättää toimialansa taksoista sekä palveluista ja tuotteista perittävistä maksuista valtuuston talousarviossa tai erikseen hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen perusteista säädetään perusopetuslaissa (§ 48 f).

Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu toimintaan. Mikäli lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä.

Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

7. Välipalan järjestäminen

Aamu- ja iltapäivätoimintaan kuuluu aamupala n. Klo 8 ja välipala n klo.13.15. Ruokat on suunniteltu monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityispiirteet. Ruokat nautitaan kiireettömässä ympäristössä ja siihen liitetään kasvatuksellista ohjausta.

8. Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Koulujen turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat koskevat myös aamu- ja iltapäivätoimintaa. Ohjaajat perehtyvät koulukohtaiseen suunnitelmaan sekä ohjaavat ryhmän toimintaa sen mukaan yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa. Poikkeusolojen osalta, ap/ip-toiminta noudattaa kunnan kriisiohjeistusta.

9. Vakuutukset

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset ovat vakuutettuja toiminnan ja siihen liittyvien retkien ja matkojen aikana kunnan vapaaehtoisen ryhmätapaturmavakuutuksen kautta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksutonta.

10. Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö

- Askartelua, rakentelua ja muita kädentaitoja
- Satuhetkiä, tarinatuokioita ja levähtämistä
- Pelien pelaamista
- Liikunnallisia hetkiä sisällä ja ulkona
- Ulkoilua joka päivä

Kotitehtävien tekemisen mahdollisuus on aamu- ja iltapäivätoiminnassa aikataulujen ja resurssien puitteissa. Ohjaajat opastavat ja neuvovat tarvittaessa kotitehtävien teossa.

11.Toiminnan ulkopuolinen arviointi

Perusopetuslain § 48c velvoittaa kuntaa arvioimaan antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa, osallistumaan toimintansa ulkopuoliseen arviointiin sekä julkistamaan arvioinnin keskeiset tulokset.

Opetushallitus seuraa kunnassa järjestettyä aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutumista esim. kyselyjen avulla ja selvittää näin aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuutta, laatua, monipuolisuutta sekä palvelujen rahoitusta ja hintaa.

Suomussalmen kunta osallistuu Opetushallituksen järjestämään aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkopuoliseen arviointiin, kun kyseisiä tutkimuksia järjestetään ja tiedottaa arvioinnin keskeisistä tuloksista.

12.Toiminnan sisäinen arviointi

Suomussalmen kunta arvioi antamaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa vuosittain. Palautetta toiminnasta arviointia varten kerätään erilaisilla kyselyillä rehtoreilta, toiminnan ohjaajilta, vanhemmilta sekä toimipaikkakohtaisista arviointikeskusteluista.

Palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on saada luotettavaa, ajantasaista, tavoitteisiin nähden kattavaa tietoa paikallista toimintaa koskevan päätöksenteon ja kehittämisen tueksi. Palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on myös tukea lasten toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista, tarjota lasten vanhemmille tietoa sekä tukea henkilöstön työtä ja työn kehittämistä. Laadukas toiminta edellyttää toiminnan jatkuvaa seuranta ja arviointia.

13. Yhteistyö kotien kanssa

Aamu ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Kotien kasvatustyötä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Ohjaajilla on ammatillinen vastuu kasvatuksesta ja ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

Tavoitteena on että, ohjaajien ja vanhempien välinen yhteistyö on osa aamu- ja iltapäivätoiminnan arkea. Yhteisesti sovittavat käytänteet ja sopimukset helpottavat lasten ja aikuisten välistä toimintaa. Toimintaan liittyvistä asioista tiedotetaan huoltajille kirjallisilla tiedotteilla pääasiallisesti Wilman kautta, tekstiviestillä ja henkilökohtaisesti ohjaajien ja huoltajien tapaamisten yhteydessä. Kotitehtävien tekemisestä iltapäivätoiminnan aikana sovitaan yhdessä koulun ja huoltajien kanssa. Kotitehtävien tekeminen on kuitenkin vapaaehtoista.

Lasten turvallisuuden takaamiseksi kaikki iltapäivätoimintaa koskevat asiat tulee aina sopia ohjaajien ja huoltajien kesken, eli tiedon tulee kulkea aikuiselta aikuiselle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

14. Yhteistyö koulun ja opettajien kanssa

Aamu- iltapäivätoiminta ja koulu tekevät kiinteää yhteistyötä tukiessaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Luottamuksellinen yhteistyö ja sujuva tiedonkulku edesauttavat laadukkaan aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutumisen lapsen edun mukaisesti.

Toiminnan ollessa koulun yhteydessä huomioidaan toiminnan järjestelyissä koulun opetussuunnitelma, säännöt ja toimintakulttuuri. Koulun opettajat ja iltapäivätoiminnan ohjaajat informoivat toisiaan koulutyön ja iltapäivätoiminnan aikatauluista ja niissä tapahtuvista muutoksista esim. retkistä ym. Iltapäivätoimintaan osallistuva oppilas voi osallistua myös koulun kerhotoimintaan.

15. Yhteistyö eri hallintokuntien välillä

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tehdään yhteistyötä myös eri hallintokuntien kesken, kuten liikuntapalveluiden, nuorisotyön, Kianta-Opiston ja Kainuun musiikkiopiston kanssa.

16. Moniammatillinen opiskeluhooltotyö

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa pyritään laajaan moniammatilliseen yhteistyöhön koulun ja opiskeluhoollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa.

Tiedonsiirto opiskeluhooltoon tehdään vain ennakkoon annetulla huoltajan kirjallisella luvalla.

17. Lasta koskevien salassa pidettävien henkilötietojen luovuttamiseen liittyvä menettely

Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa ilmaista sivullisille lasta tai hänen huoltajaansa

koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä tietoja tai asiakirjoja ilman huoltajan kirjallista yksilöityä tiedonsiirtolupaa.

Lisätietoja löydät Opetushallituksen nettisivuilta: *Etusivu ->Koulutus ja tutkinnot -> Perusopetus -> Aamu- ja iltapäivätoiminta*